

Тайни и митове около стоманения символ на Киев: "Майка Родина" на брега на Днепър

Днес вече е невъзможно да си представим панорамата на десния бряг на Киев без неговите символи: голямата камбанария на Киевско-Печорската лавра и огромният монумент от стомана "Майка Родина". Последният е включен в списъка на най-високите паметници в света, изпреварвайки американската Статуя на Свободата, като статуята вече 40 години се извисява над столицата на Украйна.

Решението за построяването в Киев на мемориален комплекс, който да напомня за победата във Втората световна война, се появява през първата половина на 70-те години на XX век. Проектът и създаването на самия паметник е дело на известния съветски скулптор Евгений Вучетич, който е автор на подобни монументални паметници и в други градове на СССР. Той обаче не успява да довърши започнатото. След смъртта му „Майка Родина“ е завършена от украинския скулптор Василий Бородай, благодарение на когото статуята и целият мемориален комплекс получават своя съвременен облик.

Стоманени и металургични технологии при изграждането на паметника

Височината на тази впечатляваща скулптура, заедно с пиедестала, е 102 метра. Теглото на стоманената "Майка Родина" е 530 тона. Но тя крие в себе си няколко тайни, които на практика не могат да се видят на панорамните снимки.

Факт е, че пиедесталът на паметника не е просто опора от стоманобетон, а 5-етажна сграда на музея. За тези, които вече са успели да го посетят, би било изненадващо откритие информацията, отнасяща се до невидимата част на паметника, която навлиза почти 18 метра под земята и осигурява стабилността на конструкцията. Кураторите на музея твърдят, че Киевската „Майка Родина“ може да издържи на земетресение със сила 9 бала. Затова подземната част е защитено съоръжение със специален режим, където посетителите се допускат само в много редки случаи. Но почти всички други части са достъпни за екскурзии. Но повече за това ще разкажем малко по-нататък.

Възниква въпросът: какъв чудодееен материал направи възможно създаването на този впечатляващ паметник?

Отговорът е – стоманата! В историческите документи се съобщава, че металът за паметника е произведен в Запорожие. Сега в този град функционират две независими металургични предприятия. Едното от тях - Днепрспецстал - е най-големият производител на неръждаеми и специални стомани в Украйна. Вторият-стоманодобивният завод „Запорожстал“, който днес е част от групата на „Метинвест“, произвежда плоски валцувани продукти. При производството на материали за изпълнението на такъв мащабен и идеологически важен проект те трябваше да обединят усилията си: неръждаемите слитъци бяха произведени в „Днепрспецстал“, а във валцовъчните цехове на „Запорожстал“ те бяха допълнително валцовани до получаване на стоманени листове.

И вече в Киев всички стоманени компоненти бяха слобени в едно цяло. Резултатът е уникална изцяло заварена скулптура по световните стандарти. Основата ѝ е стоманена носеща рамка, която ясно се вижда в документите, публикувани на уебсайта на музея. Като цяло стоманената рамка не се различава много от индустриалните метални конструкции и донякъде наподобява огромните електрически стълбове. Тази рамка осигурява здравина и стабилност на конструкцията на скулптурата. Отвън посетителите виждат ламелната рамка и облицовката. А между тях има още един невидим слой - облицовъчната рамка, която

е свързващото звено между носещата и ламелната конструкции. В

[електронните архиви](#)

в Интернет днес могат да се открият подробни чертежи на скулптурата с размерите и препоръки за сглобяване и заваряване на нейните елементи.

Нека отбележим, че изборът на стомана не бил направен веднага. Според първоначалния замисъл, върху пиедестала трябвало да бъде инсталирана 90-метрова бронзова статуя. Проучвана била също така възможността скулптурата да бъде покрита с тънки златни листи.

Тези идеи обаче били отхвърлени при проектирането. Вероятно, както по технологични причини, така и поради високата цена на материалите.

Затова пък днес около сто бронзови скулптури са разпръснати из тематичните зони на мемориалния комплекс.

Особености при сглобяването на паметника

Разработването на тази толкова сложна структура било поверено на Проектния институт "Укрпроектсталконструкция". Блоковете, от които по-късно е сглобен паметникът, са произведени в Киевския завод за експериментални машини (известен също като Завод „Парижка комуна“) по технология и под ръководството на специалисти от Института по електрозаваряване на Академията на науките на Украинската ССР „Е.О. Патън“. Този завод е разположен в западните покрайнини на Киев (в близост до днешната метростанция „Академгородок“), затова сглобените там блокове трябвало да бъдат с размери, подходящи за транспортирането им по улиците на столицата.

Паметникът бил окончателно сглобен на място. За тази цел били монтирани специални свръхвисоки кранове. Казват, че в бързината преди тържествената церемония по откриване на паметника, те били нарязани и хвърлени в Днепър.

Според официалната документация височината на фигурата "Майка Родина", заедно с меча, е 62 метра. А заедно с пиедестала-музей - 102 метра. Но в някои документи е посочен друг показател - 108 метра.

Този факт породил доста легенди. Според една от тях, по време на строителството по настоятелна молба на православното духовенство се наложило леко да се намали височината на скулптурата, за да не бъде по-висока от голямата камбанария на Светата Лавра в Киев. Според друга, по-достоверна версия, изглежда мечът на „Майка Родина“ бил малко скъсен след като били проведени аеродинамични тестове. Понеже при първоначалните му размери това би могло да повреди цялата скулптура. Между другото, поради същата причина мечът не е плосък, а с ромбовидно сечение. Това дава възможност за по-ефективно потушаване на вибрациите, които на тази голяма височина се пораждат от силните ветрове.

Тази версия се подкрепя от факта, че при една друга подобна на Киевската статуя в град Волгоград се наложило много дългият меч да бъде преработен. Първоначалната конструкция от стомана и титан се люлеела силно и издавала застрашителни метални звуци. Наложило се да бъде изработен нов меч от стомана, в който били направени специални отверстия за намаляване на ветрилната площ. В Киев благоразумно предвидили този риск.

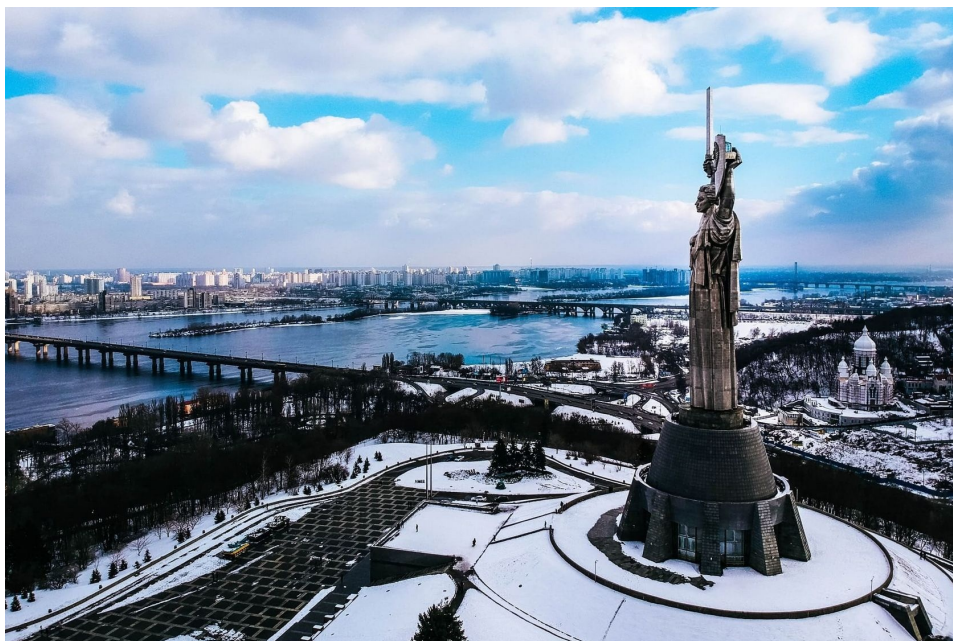
Какво е вътрешното устройство на скулптурата „Майка Родина“

Посетителите могат да видят скулптурата не само отвън, но и отвътре. За тази цел музеят предлага няколко екскурзии, по време на които туристите могат да се изкачат на обзорните площадки, разположени на различни нива на монумента „Майка Родина“.

Във вътрешното пространство на скулптурата посетителите могат да видят и да докоснат огромните стоманени тръби и метални конструкции, да се поюзат на технологичните асансьори. Единият от тях се изкачва до нивото на гърдите на статуята – на височина около 70 метра, или така нареченият „Девети етаж“. Оттук по стълбите може да се стигне до щита, и там пред очите на посетителите се разкрива красивата панорама на Киев и гледка към Печорск, Лаврата, Днепър и левия бряг на столицата.

От щита може също в детайли да се разгледа меча, който Майка Родина държи в дясната си ръка, както и главата на скулптурата, на върха на която има люк. Под него се крие още една тайна - малък прибиращ се кран, с помощта на който периодично се извършват работи по поддръжка на съоръжението.

Интересен е фактът, че музейните служители понякога наричат статуята с името „Гая“ . Това е така, понеже прототип на скулптурата е била украинската художничка и скулптор Галина Калченко.

Мемориалният комплекс

„Майка Родина“ е част от мемориалния комплекс „Национален музей по история на Великата отечествена война 1941-1945 г.“, открит през 1981 г. Между другото, на откриването присъства генералният секретар на КПСС Леонид Брежнев. В музея и до днес се съхранява книгата с неговия отзив. През 2015 г. мемориалът е преименуван на „Национален музей на историята на Украйна през Втората световна война“. Той обхваща около 10 хектара. На територията му има огромна купа с Вечния огън, алея на градовете – герои, много скулптурни композиции, които изобразяват различни епизоди от войната: от отбраната на границата до преминаването на Днепър. Има и изложба на историческа и съвременна военна техника.

Днес мемориалният комплекс е любимо място за почивка както на киевчани, така и на туристите, посещаващи украинската столица. Смята се, че броят на неговите посетители вече надхвърля 21 милиона души. И сега около 1 милион души идват тук всяка година. И това е само по официални данни!

Скулптурата „Майка Родина“ и нейното изображение редовно стават част от различни арт проекти. Например през 2014 г., в Деня на Конституцията, тя беше осветена с помощта на лазерна проекция в цветовете на украинското знаме. А през 2020 г. до нея беше монтиран 90-метров пилон за националния флаг. Копие на главата на скулптурата беше един от централните елементи на изложбата WOW Ukraine, която се проведе през 2019-2020 г. на територията на централната жп гара в Киев.

Авторите и строителите на скулптурата „Майка Родина“ гарантираха, че тя ще издържи поне 150 години! Така че стоманеният символ на Киев още дълго време ще бъде притегателен център за туристите, посещаващи украинската столица.

<https://metinvestholding.com/bg/media/news/sekre-i-mifi-staljnogo-simvola-kieva-rodina-maj-na-beregu-dnepra>